

Programi i lëndës “Kimi farmaceutike”	
Lëmi	Shëndetësi
Profili	Farmacii
Niveli	I
Klasa	Klasa 12
Fondi i orëve të lëndës:	35 javë x 2 orë/javë = 70 orë
Programi i hollësishëm i lëndës	
Kapitulli I: Historiku i kimisë farmaceutike	
a) Qëllimet e kapitullit	
Në përfundim të kapitullit nxënësi duhet të: <ul style="list-style-type: none"> - Përkufizojë kiminë farmaceutike dhe rolin e saj në shkencën farmaceutike. - Shpjegojë veprimin farmakologjik të substancave të ndryshme në varshmëri nga struktura kimike . - Përshkruajë rrugët e përfitimit të substancave shëruese. - Tregojë mekanizmin e veprimit të barit në organizëm.	
b) Temat e kapitullit	
<ul style="list-style-type: none"> - Hyrje ne kiminë farmaceutike. - Veprimi farmakologjik i substancave të ndryshme në varshmëri nga struktura kimike. - Rrugët e përfitimit të substancave shëruese. - Mekanizmi i veprimit të barnave ne organizëm.	
c) Udhëzime didaktike për kapitullin	
Rekomandohet që mësime të bëhen të: <ul style="list-style-type: none"> - ilustrime me anë të figurave dhe të vizatimeve sa është e mundur temat e kapitullit; - përcjellë me kujdes përparimin e nxënësve gjatë shpjegimit; - nxisë aftësitë dalluese të nxënësve me punë në grupe; - pyes me gojë për të kontrolluar nivelin e të kuptuarit të nxënësve	
d) Kushtet për realizimin e kapitullit	
<ul style="list-style-type: none"> - CD-programe - modele të ndryshme kimike - videoprojektor - modele të ndryshme për konfiguracionin elektronik të atomeve	
Kapitulli II: Trakti gastro – intestinal	
a) Qëllimet e kapitullit	
Në përfundim të kapitullit nxënësi duhet të: <ul style="list-style-type: none"> - përkufizojë barnat që përdoren si terapi zëvendësuese me enzima digjestive, barnat antiacide, antiulceroze, laksative, antidiarrike - shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; - dallojë përfaqësuesit kryesorë të këtyre barnave - përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.	

<p>b) Temat e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trakti gastro-intestinal - Terapia zëvendësuese me enzima digjестive, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike - Barnat antiacide, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike - Barnat antiulceroze, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike - Barnat laksative, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike - Barnat antidiarreike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike
<p>c) Udhëzime didaktike për kapitullin</p> <p>Rekomandohet që mësuesi të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - shpjegojë në mënyrë sa më bashkëkohore; - ilustron temat me anë të vizatimeve; - nxitë aftësitë dalluese të strukturave kimike nga ana e nxënësve; - përdor pyetje përgjigje dhe të evidencojë të arriturat me listëkontrolli;
<p>d) Kushtet për realizimin e kapitullit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sistem periodik - CD-programe, videoprojektor - Programe të veçanta kompjuterike me struktura kimike
<p>Kapitulli III: Trakti respirator</p>
<p>a) Qëllimet e kapitullit</p> <p>Në përfundim të kapitullit nxënësi duhet të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përkufizojë barnat antiastmatike, bronkospazmolitike, antitusive, ekspektorante, që përdoren - shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; - dallojë përfaqësuesit kryesorë të këtyre barnave - përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.
<p>b) Temat e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trakti respirator - Barnat antiastmatike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat bronkospazmolitike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat antitusive, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat ekspektorante, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
<p>c) Udhëzime didaktike për kapitullin</p> <p>Rekomandohet që mësuesi të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - shpjegojë në mënyrë sa më bashkëkohore; - ilustron temat me anë të vizatimeve; - nxitë aftësitë dalluese të strukturave kimike nga ana e nxënësve; - përdor pyetje- përgjigje dhe të evidencojë të arriturat me listëkontrolli;
<p>d) Kushtet për realizimin e kapitullit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sistem periodik - CD-programe, video projektor - Programe të veçanta kompjuterike me struktura kimike

Kapitulli IV: Kemoterapeutikët

a) Qëllimet e kapitullit

Në fund të kapitullit nxënësi duhet të:

- shpjegojë rolin e kemoterapeutikëve në praktikën farmaceutike;
- klasifikojë antibiotikët sipas të gjitha kriterëve kimike, kriterit të bazuar në spektrin e veprimit dhe kriterit të bazuar në mekanizmin e veprimit;
- identifikojë përfaqësuesit kryesorë të antibiotikëve
- klasifikojë sulfonamidet dhe shpjegojë mekanizmin e veprimit të përfaqësuesve kryesorë
- përkufizojë barnat që i përkasin grupit të kinolonëve, antihelmentikëve, antimykotikëve, agjentëve antiviralë dhe atyre që përdoren si terapi kundër mikrobaktereve.
- shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike;
- dallojë përfaqësuesit kryesorë të këtyre barnave
- përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.

b) Temat e kapitullit

- Substancat kemoterapeutike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
- Antibiotikët frenues të sintezës së murit qelizor të baktereve, përfaqësuesit kryesorë mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike të përfaqësuesve kryesorë.
- Antibiotikët frenues të sintezës së proteinave të baktereve, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
- Antibiotikët veprues mbi membranën citoplazmike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
- Barnat kundër sëmundjeve të shkaktuara nga mikrobakteret, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
- Barnat antimykotike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
- Agjentët antiviralë, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.

c) Udhëzime didaktike për kapitullin

Rekomandohet që mësuesi të:

- ilustrojë me anë të figurave dhe të vizatimeve sa është e mundur temat e kapitullit;
- përcjellë me kujdes përparimin e nxënësve gjatë shpjegimit;
- nxisë aftësitë dalluese të nxënësve me punë në grupe;
- realizojë teste me shkrim.

d) Kushtet për realizimin e kapitullit:

- mjete mesimore
- skema të ndryshme
- mjete të konkretizimit

Kapitulli V: Sistemi kardiovaskular

a) Qëllimi i kapitullit

Në përfundim të kapitullit nxënësi duhet të:

- përkufizojë barnat me veprim antikoagulant, barnat që veprojnë si pakësues të lipideve,
- barnat që përdoren në insuficiencën kardiake, barnat antianginoze, barnat antiaritmike
- barnat antihipertonike.

<ul style="list-style-type: none"> - shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; - klasifikojë përfaqësuesit kryesorë të këtyre barnave - përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.
<p>b) Temat e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barnat që veprojnë në sistemin kardiovaskular - Barnat antikoagulante, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Lëndët pakësuese të lipidëve, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat që përdoren në insuficiencën kardiake, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat antianginoze, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat antiaritmike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat antihipertonike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
<p>c) Udhëzime didaktike për kapitullin</p> <p>Rekomandohet që mësimmshënësi të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pyet me gojë për të kontrolluar nivelin e të kuptuarit nga ana e nxënësve; - rrisë vëmendjen dhe pjesëmarrjen e nxënësve në mësim nëpërmjet pyetjeve me gojë – përgjigjeve; - nxisë aftësitë dalluese të nxënësve me pyetje gojore; - vlerësojë nxënësit me detyra kontrolli dhe me anë të punëve të pavarura;
<p>d) Kushtet për realizimin e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> - mjete mësimore - skema të ndryshme - mjete të konkretizimit
<p>Kapitulli VI: Barnat që veprojnë në rrugët urinare</p>
<p>a) Qëllimet e kapitullit</p> <p>Në përfundim të kapitullit nxënësi duhet të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përkufizojë barnat diuretike - shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; - dallojë përfaqësuesit kryesorë të këtyre barnave - përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.
<p>b) Temat e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trakti respirator - Barnat diuretike, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
<p>c) Udhëzime didaktike për kapitullin</p> <p>Rekomandohet që mësimmshënësi të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pyes me gojë për të kontrolluar nivelin e të kuptuarit nga ana e nxënësve; - rrisë vëmendjen dhe pjesëmarrjen e nxënësve në mësim nëpërmjet pyetjeve – përgjigjeve me gojë; - nxisë aftësitë dalluese të nxënësve me pyetje gojore;

- vlerësojë nxënësit me detyra kontrolli dhe me anë të punëve të pavarura;
d) Kushtet për realizimin e kapitullit
- mjete mësimore - skema të ndryshme - mjete të konkretizimit - fjalorë të farmakologjisë
Kapitulli VII: Lëndët që veprojnë në sistemin nervor
a) Qëllimet e kapitullit
Në përfundim të kapitullit nxënësi duhet të: <ul style="list-style-type: none"> - përkufizojë barnat që veprojnë në sistemin nervor qendror dhe periferik . - shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; - dallojë përfaqësuesit kryesorë të barnave, psikotrope, neuroleptike anksiolitike, psikostimuluese, antidepressive, antiepileptike, antiparkinsonike, një pjesë të analgjezikëve dhe anestezikëve, lëndët me veprim në SN-simpatik dhe SN-parasimpatik. - përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.
b) Temat e kapitullit
- Barnat që veprojnë në SNQ, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Barnat që veprojnë në SN-simpatik dhe SB-parasimpatik, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
c) Udhëzime didaktike për kapitullin
Rekomandohet që mësimsdhënësi të: <ul style="list-style-type: none"> - pyes me gojë për të kontrolluar nivelin e të kuptuarit nga ana e nxënësve; - rrisë vëmendjen dhe pjesëmarrjen e nxënësve në mësim nëpërmjet pyetjeve me gojë – përgjigjeve; - nxisë aftësitë dalluese të nxënësve me pyetje gojore; - vlerësojë nxënësit me detyra kontrolli dhe me anë të punëve të pavarura;
d) Kushtet për realizimin e kapitullit
- mjete mësimore - skema të ndryshme - mjete të konkretizimit - fjalorë farmakologjikë
Kapitulli VIII: Hormonet
a) Qëllimet e kapitullit
Në përfundim të kapitullit nxënësit duhet të: <ul style="list-style-type: none"> - përkufizojë hormonet - shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; - Klasifikojë hormonet - përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.
b) Temat e kapitullit
- Hormonet, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë.
c) Udhëzime didaktike për kapitullin

<p>Rekomandohet që mësuesi të:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rrisë vëmendjen dhe pjesëmarrjen e nxënësve në mësim nëpërmjet pyetjeve- përgjigjeve me gojë; – nxisë aftësitë dalluese të nxënësve me pyetje gojore; – vlerësojë nxënësit me detyra kontrolli dhe me anë të punëve të pavarura; – organizojë teste me shkrim;
<p>d) Kushtet për realizimin e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> - mjete mësimore - skema te ndryshme - mjete te konkretizimit - fjalorë të farmakologjisë
<p>Kapitulli VIII: Vitaminat</p>
<p>a) Qëllimet e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> – përkufizojë vitaminat – shpjegojë rolin e tyre në praktikën e përditshme farmaceutike; – klasifikimi i vitaminave – dallojë përfaqësuesit kryesorë të këtyre barnave – përshkruajë mekanizmin e veprimit dhe të interpretojë strukturën kimike të përfaqësuesve kryesorë.
<p>b) Temat e kapitullit</p> <p>Vitaminat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vitaminat e tretshme në ujë, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë. - Vitaminat e tretshme në yndyrna, përfaqësuesit kryesorë, mekanizmi i veprimit dhe struktura kimike e përfaqësuesve kryesorë
<p>c) Udhëzime didaktike për kapitullin:</p> <p>Rekomandohet që mësuesi të:</p> <ul style="list-style-type: none"> – shpjegojë në mënyrë sa më bashkëkohore; – ilustrojë temat me anë të vizatimeve; – nxitë aftësitë dalluese të strukturave kimike nga ana e nxënësve; – përdor pyetje- përgjigje dhe të evidencojë të arriturat me listëkontrolli;
<p>d) Kushtet për realizimin e kapitullit</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sistem periodik – CD-programe, videoprojektor – Programe të veçanta kompjuterike me struktura kimike